

2020

AO

Total marks : 90

Time : 3 hours

General instructions:

- i) *Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.*
 - ii) *The question paper consists of 22 questions. All questions are compulsory.*
 - iii) *Marks are indicated against each question.*
 - iv) *Internal choice has been provided in some questions.*
- N.B:** *Check that all pages of the question paper is complete as indicated on the top left side.*

SECTION –A (Zügang aser langzüang)

1. **Agüja aliba olenji junga zügang aser tasüngdangbatemji langzüang:**

Aor Putipuin ya sobaliba nung jenjang tulutiba lir. Sobalibaren nung melenshitsü makokba tsüzüing ozüing telatet aser itemji akanga benshia aruba dang putipuin ta ajar. Putipuin tashi nung sentakba shisatsü tarok ojang pungu yamai agitetsü akok. Itemji (i) Putipuyang, (ii) Lipoklisang (iii) Likümyimkü (iv) Yimdenyimli aser (v) Temzüing ozüing.

Yimya agi Aori yim tasen akümdang kin tabensa tetsür tebur, tanur tain anükabang tabensa dener yimji akümer. Yamaji mesüra putipuin aser sobalibaren nung asüngteta meliteter.

Kodang, yim tasen ka akümtsü asoshi yimja aja, idangji kin kidong tabensa den mulungdok tembar ayongteper dang yimji küma aru. Parnok rongnung anpongba ka tamasa shimtsü (Anpong-tekülem nung lenir, ketdangsür, putir, pa ajanga dang tekülem mapa inyaker) Mezüing mi apuba nungji shirnok dendir parnok dangji yimkümer mesüra likapur ta ajar. Iba sülen kimung lemsatsü. Yim kümer küm asem tashi mesüra nashi pongchi malep tsüngda shirnoksa arudir ajak dang yimkümer ta ajar. Iba sülen shirnok arudir parnok dangbo aener ta aja. Yimkümer kimung nungjibo, kidong tambur dang alitsü. Tambur yutsür tanuburtem yimkümer kimung nung alitsü asen sobalibai memelar kechiyong aji putipuin anema lir.

Tanü putu nung aikati junga memetet sürnung meteter ama jembiba agi tsükaoka ya tali bulur. Ano pa tanubusang ta meteter sürnung tenük amour o tululu jembiba agi aiben nübur rongnung mangatetep adoker. Tanü asenok aika pei yimtsüing toktsür tesem balala nung lia aor. Nisung shia pei linüdak ali kimung alir liteper, saka ozü yimer, ner yimer, par tzükong ta tenteter loktiliba tarensen renloka aor.

Asen tetsü tebou mapangbo putipuin kanga takang aser temzüing ozüing latet temeja kübok nübur telungjem ka küma alenteper lia aru. Saka tanü lokti tentet balala aika tenzükyonga aoba ajanga telemsa tali adokyonga aoba angutsü.

Tsürabur mapang nungi benshiyonga aruba putipuin ya kanga tongtimbang. Aji angazüksüla, aser benshitsüla. Aor yimtsüing shia

sobaliba terara balala saka Aor putipuinbo ka dang. Aji timi angazüka benshiba ajanga nübur rongnung telungjem aser lokti liromedem adoktsü aser ibaji ajanga Aor lokti aser kija taküm jenjang tematiba jenjangi ajungkettsü.

Tasüngdangbatem:

- | | | |
|-----|--|---|
| (a) | Putipuin kechi dang ajar? | 1 |
| (b) | Putipuin dak sentakba tapu ana shiang. | 1 |
| (c) | Temzüng ozüng tetezü kechi? | 1 |
| (d) | Kechiba Aori yim tasen akümdang kin tabensa meyokteper dang akümer? | 1 |
| (e) | Anpongba jagi kechisa inyaker? | 1 |
| (f) | Shirnok dang yimkümer ta ajar? | 1 |
| (g) | Yimküm kimung nungji shirnok alir? | 1 |
| (h) | Tanü asüng kechiba tsüka oka tali bulur? | 1 |
| (i) | Aor yimtsüng shia sobaliba terara balala asütsü akok, saka Aor putipuin ka dang. (Ornasen tuyuang) | 1 |
| (j) | Putipuin ya kanga tongtibang, ibaji angazüka metettsüla. (Meyongja tuyuang) | 1 |

SECTION –B (Olem)

2. **Agüja aliba nungi ka shimteta ojang 100-150 shi nung langzüang:**
- a. ‘Saisapong koda tongtibang’ iba onük amshia otsünu ka züluang.
Mesüra 6
- b. Na kententep sentong ka reprangi ner medemertem den onür. Iba asoshi netsü dang temelaba meshiba sensaksem ka züluang.
3. **Ana rongnung ka shimteta langzüang:**
- a. **Itimi metongshia shitak zülumen amshia langzüang:**
Agüja aliba olen ya yanglushiang: Meimjiri akinüa pungmanger, saka asangsang ataloka makiteti aliba, mekai aliba ka abiteta, shesateta asangsang nung atalok ama jangratema azüngtsüsa zülutetbaji kenüzulu nung keta aliba tongtipang tenüktelen ka atsü süaka tebelemba shisa oren mesera keshioshi süaka tasin ka temulungchang tenük agi ngujema aser apiteta zülutettsü atema nüklapenzüji nungdaker.
Mesüra 4
- b. Na St. Anne’s School Literary Club, Kohima nung tezülur. Iba club semzükba sentong nung adentsü jayu ka oajng 50 shi nung züluang.

SECTION – C (Orrlem)

4. **Itimi langzüang:**
- | | | |
|-----|---|---------------------------------|
| (a) | Rasem aser ralok tabensa keta aliba ojang ka züluang. | 1 |
| (b) | ‘A’ olasü amshiyim nung oren ka yangluang. | 1 |
| (c) | Ata, ata. (<i>Oren kaka sayuang</i>) | $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$ |
| (d) | Magütsünü (<i>Rasem, ojangra, ralok bendanga sayuang</i>) | 1 |

- (e) Kezi oren ratetjang. 1
- (f) Tan mapang teratet shiang. 1
- (g) Ozüi arem nung ken atener. (*Koba mapanglem nung aden*) 1
- (h) Meyongja teratet shiang. 1
- (i) Shiruru, ozüsangnu, süngdonglidong. (*Koba nüngja nung dena lir*) 1
- (j) O aser u amshiyim ojang kaka sayuang. 1
- (k) Narola kor _____ amen. (*Tazüing alibaji Pular enoka süngdakjang*) 1
- (l) Otet (*Iba ojangra nung Rasem aser Ralok enokjang*) 1
- (m) Na arudang onoki telok ayongtener alitsü. (*Koba mapanglem*) 1
- (n) Oyim/oren telemsa tenüngtem shiang. 1
- (o) Pai telok nung koda jembitet asenoki ashitsü makok. (*Koba oren nung aden*) 1
5. **Itemi Ao oshi nung meyipang:** 5
- We must start taking care of our heart and health at an early age. All of us should actively adopt a healthy routine and habits which will help us remain fit and live a healthy life. A lifestyle change requires patience and complete commitment.

SECTION – D (Kaketkeno Zülu)
Otsü

6. Shikiraki tetezü shiang. 1
7. Kechiba Lijaba tanaben Yarla o tenu na kidangi adok aser kechi atalok? 2
8. Lungmetang aser Tsüngremchang nungi jakzükba kin ka ka shiang. 2
9. Aksü nung sentakba awashi asem shiang. 3
10. Mapaji kechidang ajar? Mapaji kong lir aser shirnoki itemji inyaktsütim. 1+1+1=3
11. “*Tenarong tur, naro anur aliba kin dang ajar*”
- (i) Koba oshi nungi ratet? 1
- (ii) Itemji shirnok shiang. 3
12. a. “*Aor mapa inyakdak tesem jenti lir.*”
- (i) Aor mapa inyakdang tongtimbang tesem kar shiang. 1
- (ii) Item rongnung ana dak sentakba awashitem rasaa shiang. 2+2=4
- Mesüra**
- b. Aor putu telemsa tenüng shiang. Aser Aori koda yimsüsüa arur, ne tangatetba yari rasaa shiang. (1+4=5)

Sangro

13. Kitsünya tetezü shiang. 1
14. Kechiba ongpang nungi tzütelanglenji anogoshi penzü? 2
15. Japeli ya kechi aser shirnoki amshi? 2
16. Kinü Lima sangro shibai mejem? Kinü tanur tebang nungi metzü yanga alubaji kechi agi atishi? 1+2=3
17. Takarsanger kibong nung kechi lendong atalok? Kechiba pa menen ki nung ali? 1+2=3
18. *“Yimtabena süngküm nung,
Anembong süngo alenlok...
Melenshiogo, lungtrok otsü.”*
- (i) Koba sangro nungi agitet. 1
- (ii) Orentemji ratetjang. 3
19. a. *“Shiret kümbang ajak peria kar. Kima sü kolak jenti.”*
- (i) Koba sangro nungi? 1
- (ii) Shir kidang item rongsen liasü. 1
- (iii) Kodaser pai item ya ajangzüktet? 3
- Mesüra**
- b. Longkhum nokinketer tzürong lungpok nung taküm samaba indang rasaa züluang. (5)

Yimdangjem

20. Etiben tsüraburi Jina dang senmen kechi meshi? 2
21. Etibeni Jina meimer ta sayuba kuli asemji kechisa rasaa züluang. 3
22. a. Tenyur tzüdenmung amungnü tatalokba otsü rasaa züluang. 5
- Mesüra**
- b. *“Etiben tebui ji agi sembanger atsüka ataa liasü. Idangji Jinai atuagi Etiben leptsüng asongba atepji oktokja naro melentsübaji angu.”*
- (i) Kechiba Jinai leptsüng asongba oktoktsü? (2)
- (ii) Jinai leptsüng oktoktsüba puteter külen kechi atalok? (3)
